

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acésta ese in tóta domineca,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretíulu pentru Ostrunguri'a: pre anu
6 fi. pre 1/2 de anu 3 fi. pre unu tri-
luniu 1 fi. 50 cr.; éra pentru Strai-
netate: pre anu 8 fi. pre 1/2 de anu
4 fi. pre unu triloniu 2 fi. in v. a.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Tóte sionedeniele si banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea dirigitu a diurnalulu:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacse timbrale.

Acel'a, care de 30 ani ne-a leganatu cu cantecele sele, care ne-a povestitu istoria tierci (Romanesci) in versuri, care ne-a invetiatu munc'a si veghierea, **poetulu Bolintinenu** a moritu 2/LX. n. nóptea in **spitalu!**

Dimitrie Bolintinenu este nascutu la 1826 in Bolintinu, aprópe de Bucuresci. Elu si-a facutu studíile in colegiulu Santulu Sav'a, apoi s'a atasiatu la unu Ministeriu. Patriotulu Stefanu Golescu, acel'a care si-a cheluitu colosal'a stare numai pentru fapte bune, vedíendu eminentulu talentu alu poetulu, exprímatu in poesiele ce tiparise atunci de curendu, impreuna cu alte persóne se decisera a 'i inlesni mediulóce, sa mérga sa-si completeze studíele, unde se si duse; evenimentele inse de la 1848 ilu chiamara in tíera, unde se areta unulu d'in cei mai zelosi aperaturi ai causei nationale, si redíega mai multu tempu diurnalulu „*Poporulu suveranu.*“

Dupa caderea Revolutiunii, intre cei trecuti in firmanulu de esilu se gasea si poetulu Bolintinenu, care parasi tier'a si se duse mai antaiu in Franci'a si apoi in Turci'a, unde scrise acele feerice poesii: „*Florile Bosforulu.*“

La 1855. Principele G. Ghic'a ii oferi o catedra de literatura la Iasi, dar Turci'a refusa de a'lu lasa sa intre chiaru in Moldov'a.

In esilulu seu lucrà multu, scrise multime de poesii, mai cu sèma patriotice. Poesiele „*Cantece si plangeri*“ nu cuprindu in ele de cátu *teneret'a dorulu si lacrimile patriei*, pe cari le invoca poetulu, spre a 'i usura suferinti'a esilulu.

In urm'a Conventiunii de la Parisu, poetulu intrà in tíera cu cei-l-alti esilati. Aci éra se puse pe lucru: scrise in diferite diurnale, scóse chiaru unu diurnalulu alu seu „*Dimbonit'a,*“ lupta pentru unire cu totu foculu patriotismulu ce avea, si fuse unulu d'in cei, care aprinse entusiasmulu ce aduse pe 24 Ianuariu 1859.

Sub nou'a stare de lucruri, poetulu ocupà diferite functiuni importante: incepù ca comisaru dunarènu, deveni ministru si sferi ca consilieru de Statu. Sub regimulu de la 1866 fu alesu senatoru. Lupt'a inse, veghierea, lucrulu slei acca inteligentia, care dedese tierci atâtea capete de opera. O bóla, unu felu de paralisia, ilu facu sa nu mai póta face nimicu. Miseri'a veni, bibliotec'a se puse la loteria, toti acei, pe cari elu ii ajutase, toti acei cari ilu lingusiau candu éra la putere si profitau de tóte avantajiele positiunii sele, pone si cei mai intimi amici si rude, ilu parasira; si fu silitu sa si gasésca unu asilu in spitalulu de la Pantoleimonu, unde doctorulu Davila, unu streinu d'in nenorocire, ii dete tóte ingrigirile pone la mórtel!

Dimitrie Bolintinenu, bardulu Romaniei, mortu in spitalu! Éta o fapta care adi, in secolulu alu XIX, nu mai credeamu sa mai vedemu! *Camoens, Gilbert, Bondel, Corneille*, fiti impacati, ca si adi poetii au sórtca vóstra!

Ce derisiune a sórtel! Ce esemplu pentru acei cari voescu sa lucreze, sa-si sacrifice teneretiele progresulu si iníloriei tierci, pentru ca sa móra in spitalu!

Tenerime, alu carei'a este viitorulu! Déca voiesci sa lucrezi cu onestitate si abnegatiune, sa te dotezi binelul publicu, natiunii tale: — te ascépta mórtca in spitalu! Déca voiesci sa insieli, sa scamotezi, sa tradezi, sa te terasci, sa lingusiesci: -- te ascépta favoruri, bñnci, mosii; vei muri in palatulu teu si te va cerceta la bóla o multime de amici si cunoscuti.

Alege!

(dupa „*Telegrafulu.*“)

Decoratii, s'eu Calcevuri deachiste binemeritate.

(Basma populara cantata dupa o nota gealnica, compusa de cantaretinlu Pistiflincu:)

Auscultati ómeni minune
Ce nu de multu s'a 'ntemplatu,
Ce acum am de-a vi spune —
Nu-e lucru pré delicatu.

Luati esemplu si-alta data
Ve feriti de renegati,
Cáci de nu, o sà ve bata
Si usioru n'o sà scapati.

I.

Pop'a Nemoianu,
Mare ciarlatanu,
Adi nationalistu,
Mane-antagonistu,
Acestu puiu de smeu,
Popa cu latu bráu:
Pentru-unu osu de rosu
Vinde pre *Christosu*,
Vinde s' altariulu,
Implendu buzunariulu
Cu cincidieci de zgloti,
Cum se impartu la toti
Iudi s' — *Iscarioti*.

II.

Acestu popa micu,
Dar' mare voinicu,
La més'a vestita,
De *Elek* gatita,
Sorbea cu dulcétia
Si acuratétia
Vinulu renumitu,
De guvernul platitu;
Deci cu bucuria
Facu cortesía,
Voindu elu merite
Ne mai pomenite,
Bine nimerite.

III.

Facendu elu acést'a,
Siedea cu nevést'a —
Vine-unu consangénu,
Dara bunu romanu,
Sà-s'í faca de tréba,
Frumosu ilu intréba:
Despre cortesía
S'í secretaria,
Apoi mi-lu tractéza
S'í mi-lu decoréza,
Pentru-a lui merite
Ne mai pomenite —
Pe capu s'í pe spate
Cu nenumerate
Bâte 'ncoviate! . . .

IV.

Elu aceste tóte
Se duce le-aréta
La notarasia
S'í alt'a domnia,
Dupa risuri multe
Cauta sà-lu ausculte;
Aducu judecata
Ne mai asceptata:
Pop'a Nemoianu,
Mare ciarlatanu,
Are adi merite
Ne mai pomenite!!

Culésa de:

Siandricu.

Corespondintia. Baciule Gur'a-Satului!

De candu a moritu ta'ta „Priculiciu,” de gele, si intristare n'am iesitu neci macar sà stingu viéti'a unui vitielu, cu atát'a mai pucínu nu m'am viritu in vre-o turma de oi, boi, séu vaci. — Pune unde traidá ta'ta, me iubiá, si avea intru mine bucuria deplina, in càtu mai 'nainte de mórte imbraciósindu-me a disu: „cà-su puiu demnu de „Priculiciu.”

Am socotitu deci — d'o cale — ca se punu gela de o parte, cà-ci de mi-asiu da tocma si viéti'a, mai multu pre ta'ta nu-lu potu aduce la viéti'a, — si sà pribegescu dupa trasurile caracteristice priimite dela mosi stramosi. — Mai 'nainte de ce asi povesti, cum si pe unde am amblatu, dupace am depusu doliulu — sciindu Baciule Gur'a-Satului, cà cu ta'ta uneori v'ati certatu,*) si póte — dicendu între noi — tieni minte de cele trecute,**) am aflatu de bine a te rogá, ca unu crestinu bunu ce esci, sà le dai tóte vitarii, si de órace in tóta imperati'a „mongolo-nemtiésca” n'am atát'a locu, unde sà-mi plecu capulu, si sà ambhu in cogioce si in piei de capra, si me nutrescu cu mnere selbatega: — sà me priimesci pruncu de sufletu, ***) cà-ti voiú fi credintiosu, precum am fostu si tatahii meu „Priculiciu,” si pe unde numai voiú pune petiorulu, ti voiú grigi de trebile dumitale!

Activitatea mea s'a inceputu cu acea, cà erá sà pasiescu de deputatu, respective candidatu romanu in cerc. elect: alu Baiei-mare, de órace insu-si capii partidei stange de nationalitate magiari m'au provocatu seriosu la asie ceva, apoi protopopulu Szabó între patru ghi inca m'au afidatu, cà va lucrá in interesulu meu, inse de voiú citezá a spune cui-va numai unu cuventu, cà densulu me partinesce, me va face de mintiuna; — dara protopopulu Schmerling d'in Bai'a-spri'a d'in „caus'a causeloru,” cà n'am avutu de unde a-lu unge cu câteva sute de fiorini, ca binemeritatulu Stoll, neci cà a voiú sà stee in vórba cu mine, dicendu: cà-su serantocu, ca toti romanii, apoi nici cà apartienu partidei deachiane, carei'a domni'a sa se inchina. Deci a strigatu cu glasul mare:

„Sà traiésca Domnulu Stoll,
Cà ni da heringi, si bocskor!”

De locu ce lui scire unu solgabirau unguru d'in Seini despre intentiunea mea, in ruptulu capulu a alergatu pr'in tóte cetatile si satele, propoveduindu, cà deca pre mine me voru alege, la dieta pre toti ii voiú spintecá, tier'a se va incinge in vapaia de focu, va fi revolutia si estu-modu va lua capetu „geschüftulu” portatu impreuna cu „Khepestu”, fiulu lui Israilu.

Neavendu deci sperantia de reusire, mi-am pusu poft'a in cuiu, cu atátu mai virtosu, cà prot. Schmerling erá sà me blasteme cu rugatiunile marelui Vasilie, apoi blastemulu de se prinde nu mai poti face nimic'a cu folosu. No! da si priimitu-au bietulu Schmerling impuseturi dela Vespi si Gaunasi pentru conduit'a sa cea antinationalu, încátu i va trebui unu restimpu órecare

*) Dá, dar elu a inceputu cert'a, cà-ci spre acela scopu a si fostu urditu de catra unu domnu ambitiosu d'in Pest'a, ca adica sà oprime par force aparinti'a diurnalului nostru, ce persónei Dsele nu-i venia la socotila; dar' inse n'avu doritulu rezultat.

**) Romanu fiindu intru tóte.

***) Priimitu sà fi dragulu meu, numai mi te póta dicosii! Red.

pone se va desumflá. Asiè se vede, cà domni'a sa nu cere sare imprumutu dela nimeni, ci sara cu de cure are, buna sêu rea, pone si cu de cea imputita. Asiè facu ómenii „desluciriloru.“

Intre astu-feliu de „circumstantii impregiurnu“ mi-am facutu capulu móra, si un'a baba vragitória mi-a datu svatulu cu acutiulu, cà de si este departe, sà alergu la polele codrului intr'unu satu, unde slugescce pop'a numitu „mutulu diecesei“, acel'a va da fore indoièla indrumatiunile pentru de a dobendì vre-o mangaiere. Ce si cum am facutu? voi scrie alta-data.***)
Pone atunci am remasu alu DTele

pruncu de sufletu in spe:

Unu puiu de priculieiu.

Inca o regula.

In Ungari'a-e regula:
Pre gascari a-i spendiurá,
Pre ministrii carii fura
Si-ai loru soci a-i decorá.

In Ungari'a-e regula:
Pre 'ntielepti a-i ignorá,
Pre stupidi cu mintea nula
Cu onori a-i incarcá.

In Ungari'a-e regula:
Pre crestini a-i despoiá,
Èr' jidaniloru in gura
Milióne-a li-aruncá.

In Ungari'a-e regula:
Natiuni a sugrumá,
Èr' celoru ce-su venitura —
Privilegiu a li dá.

Si e regul'a mai mare:
La bicheri voturi a dá,
Èr' celoru ce dau la dare —
Neci dreptu de-a mai reclamá!

La deschiderea Dietei.

Cine ar fi ghicitu o diua mai acomodata pentru deschiderea dietei unguresci, de càtu 4. septemvre? In Franci'a 4. septemvre aduse catastrof'a dela Sedan; in Ungari'a 4. septemvre este diu'a, candu fabricarea legiloru asupritorie pentru natiunalitati se incepe de nou.

Ce diua de omenu fericitu. Bucura-te Austro-Ungaria!

Messagiulu de tronu este lungu ca o di de véra. Domnii magnati si deputati l'au auscultatu pone in fine; de-i intréba inse cine-va, cumcà ce bine au aflatu in elu pentru poporu. ei tacu, nu potu sà res-punda; dar pentru aceea — l'au aplaudatu. Bucura-te Austro-Ungaria!

Despre ameliorarea nedreptatiloru strigatorie la ceriu, ce se facu romaniloru d'in Ardélu, discursulu de tronu neci cà amintesce. Bucura-te natiune roma-

nésca, care ti-ai versatu sangele de nenumerate ori pentru patria si tronu!

Bucurati-ve romaniloru d'in Banatu, cà-ci alu vostru Cortesiu-Episcopu, imbracatu in mare pompa si parada, urmatu de creaturile lui: Pop'a Alex'a, Besanu, Szende Béla, etc., a auscultatu de pre tronu desconsiderarea poporului romanu.

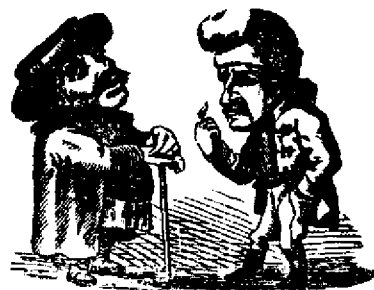
Bucurati-ve toti, cari aseptati dreptate; cà-ci in loculu lui Bittau — ati capetatu unu Fauler la ministeriu.

Tómn'a vine.....

Tomn'a vine, frundi'a pica
La pamentu si se sdrumica, —
Ia-te séma dar' vladica!

Frundi'a pica cà-e brumata,
Vladicia decorata
Si tu poti brumá vre-o data.

TANDBA SI MAND'A.

T. Óre ce comedia póte sà fia ast'a, de ministrii unguresci se intrecu care d'in care, sà vina pre la Logosiu!

M. D'apoi vedi cà o sà vina pe acolo, cà-ci pr'in alte locuri si asiè nu mai au ei nasu sà mérga.

T. Bine díci frate.

Ce e nou in lume si in tiéra?

Despre deputatii romani dela diet'a Ungariei totu ce se póte díce e: nimic'a.

„Albin'a“ totu-si scrie, dupa unele foi jidovesci, mai multu decatun nimic'a. Regretamu, cà-ci nu potemu fi si noi in legatura si atingere cu jidovii, cà-ci atunci póte amu scí si noi mai multu despre deputatii romani, de càtu nimic'a.

In stédinti'a prima a dietei unguresci, pop'a Alex'a s'a prezentatu in bráu rosíu, pèru lungu si barba tufósa. Fù consideratu si admiratu de toti.

Clubulu natiunalu si-a tienutu adunarile consultative despre tienut'a. ce are sà o iaie in dieta, precum si despre loculu, carele are sà-lu ocupe, — in cafeneu'a otelului natiunalu. (!?)

Ministrului Bittau i mancà capulu Sári, in loculu lui este denumitu Fauler; Bittau va fi alesu pr'in mame-luci presiedinte alu camerei deputatiloru.

Despre rezultatulu consultariloru clubului natiunalu romanu pone acum'a n'avemu — neci o cunosciintia.

Peci-Voda este ridicatu d'in postulu seu. Romanii ardeleni si-perdù in elu pre celu mai d'in urma voda.

O comedia pre bani.

(Memento „Pricolitei“.)

În o comunitate, dascalulu, cantorulu și fetulu, în pi'a loru simplicitate, condusi de mil'a creștinăscă pentru ortaculu loru „Lauda-te gura“, adeca d'în incidentele, că lu-au năpăditu prepastiele dîleloru chiaru pentru „gur'a“ sa neîntrecută, s'au svatositu a-i ajută ei, că-ci fără acesti'a ar peri.

Adeca si-au propusu a află unu isvoru, d'în care, lucru firescu, să curga bani, bine se precepteti — *bani!* ca astu-feliu să lu-mai pōta propti, adeca să-i pōta propti.

Multu s'au fragmentatu, pone ce au datu de unu isvoru, și încă ugyân bunu: că-ci cele-lalte: duplicarea lefei, adunarea mileloru de la cei „buni“ etc. etc. chiaru pentru titlulu (martiriu nat. etc.) sub care s'au descoperitu, nu se prē rentēza. Ugyân bunu: și a-nume s'au ocositu să faca să lu festēscă pre badea „Lauda-te gura“ pre unu lepedeu mare, să lu-acatie apoi între doi pari; dascalulu să se incinga cu cimpoiele, cantorulu să pōrte lepedeulu d'între pari în spate și fetulu apoi, în fia-care satu, sēu la poduri, pre drumuri, unde voru vedē, că e bine a stă, să începă între tânguirile dorerōse ale cimpoieloru, aretandu cu unu bătui pre lepedeu, a descantă, cu voce martială, viēt'i'a și faptele, originea „alēsa“, răbdările și martiriile pr'în care a trecut badea „Lauda-te“ pone ce a ajunsu a fi aretatu și pre lepedeu. Întru aceea, cantorulu cu palari'a în mână, să amblē între ōmeni și se culēga darurile, și asēt totu mai departe.

Planulu, ca de efecte multilaterale, e priimitu cu celu mai nemărginitu frenetismu, și triumvirii se și duc la unu mesteru să li festēscă pre „Lauda-te.“ Svabulu inse li cere cam multu; dara dascalulu mai ocosu ca ceia-l-alti dīce: nu ne spariamu, fă numai lepedeulu, poporulu nostru e bunu și blandu, cunoscu-lu iō; pre astfelu de *comēdiă* și-da banii iute, numai la lucruri mai seriōse se cam ie pre sēma și nu-lu mai potemu prinde balicu. Bine dara, dīse mesterulu și voi! să se apuce de lucru. Cei trei, acum, se pusera în lēganulu visuriloru celoru mai munde, mai incantătorie, începura a scrie, a compune, a tipari ieremiade laudătorie, psalme lungi, lungi și grele și tōte aceste le lipira la o *albina* pre cōda și vestira la lume tōte aceste, ca lumea de vreme să și-casce gur'a și să aștepte a vedē pre noulu *Mesi'a*.

Dara iata nevoi'a, ca d'în seninu!

Artistii, și inca nazionali, d'în antic'a *Nicu'a*, ca creștini „buni“, inca au întielesu de acestu monstruosu planu și fōrte s'au iritatu, că sunt asēt grozavu ignorati

chiaru de cătra ai loru cei *buni*. Unu cugetu, un'a fapta! toti se ridicara oblu în talpe și protestara cu solenitate contr'a acestui actu scandalosu de dediosire și ignorare a fratiloru loru sierbitori ai lui *Iehov'a*, și pretinsera a festi ei pre „Lauda-te gura“, martiru alu natiunii și bisericei celei „bune“, „morale“ și „logice.“ că-ci ei, vechi mesteri, și pricependu artea mai bine, lu voru nimeri mai bine, adeca cum se cade, cum trebuie, cum este; nu voru neglige neci o trasura, neci unu firu, etc. fiindu că ei sciu mai bine destinge între omu de gura și de bani, între ijdovu și creștinu, etc. și asēt mai departe. Destulu, că mesterulu svabu se speria și vediu că Dieu Niculenii au dreptu și nu acesti cantori, adeca d'în punctu de vedere curatu nationalu; — deci lucrulu remase balta. — adeca remase lepedeulu între pari și pre elu nesce peri, cari și-smulse „Lauda-te“ de pre capu în necasulu seu martirarescu. — De altu-mentrea procesulu curge, finea o vomu vedē.

Filosofi'a antica și „Noi.“

Da! între noi și între filosofi'a antica, cu deosebii egiptiana, este și ceva comunu. Egiptienii erau de credinți'a cumcā, dupa mōrte sufletulu omului pribegesce mii de ani pr'în trupurile altoru dobitoce, mai prōste ori mai întielepte. Noi ne batemu jocu de acēsti'a credinți'a și totu-si: ēra-si noi avemu cai pre carii îi chiama Caesar ori Achil, canī, pre carii îi numimu Castoru ori Hectoru și . . . „Patri'a“ avea unu redactoru Virgiliu, ēra altulu Romulu.

„Da-da!“

Melitt'a Redactiunei.

Dini S. în P. — De unu bunu tempu încōca d'în mai multe parti (unele chiaru respectabile) mi-au venita plansori, glume, satire și caricature privitōrie la conduit'a afirmativaminte mistica și brutale a lui Bebea și Draesinu. Dupa cari am vorbitu în persōna cu Draesinu, și vedī scusele lui nu m'au satisfacutu pe deplinu. Cătra acēsti'a, asemeni plansori am vediatu publicandu-se și pr'în diurnalele nōstre seriōse d'în Pest'a. Ce erā dar' mai naturale, de cătu să dau unu ōre-care crediemintu celoru mai prōspete comunicate d'în nrii precediuti. Altu-eum mi-ar parē tōrte reu, caudu mii din corespundiuti ar abusa de relatiunile nōstre amicali și de ospitalitatea diurnalului. Pre tōta întemplanca voi fi precautu. Pentru cele descoperite priimesce mulțumirile mele și pone la revedere.

Proprietariu, editoriu și redactoru dirigitu: **Mircea B. Stănescu.** — Girante respundietoriu și coreductore: **Basiliu Petricu.**

P U B L I C A T I U N I.

A P E L U

catra toti Romanii!

Gimnasiulu romanu greco-orientalu din Bradu, în comitatulu Zarandului, deschisu la anulu 1869, și în care s'a terminatu cursulu scolasticu în acestu anu 1872 cu 4 clase, este în periclu d'a se inchide d'în lips'a speselor de întretinere, de subsistintia materială;

pentru că, starea materiale a fondului seu, consistente d'în posesiunea *Mihaleni*, ce abiă aduce unu venitu de 1000 fl. v. a. la anu, nu ajunge de a acoperi recerintiele;

pentru că mai de parte, precentele obligatiuniloru de statu de anulu 1854, — unificate acum, ce aduce anualminte 2,444 fl, în anulu viitoriu 1873 și 1874 vinu a fi absorbite de statu, căci oficiile finantiari, cu aprobatiunea ministerului ung. reg. de finantie, au decretatu a se luă taes'a de competintie și de timbru pentru transcrierea pe numele fondului gimnasialu a memoratelor obligatiuni, donate aceluiași de catra comunele din cōtulu Zarandu, ēr acēsta taes'a s'z urca la sum'a de 4242 fl. v. a. pr'în umare absorbē aprōpe tōte cametele obligatiuniloru de statu, calculate pe 2 ani, și acēsti'a fora a consunā chiar cu legea positiva. —

D'în acēsti'a se vede, că gimnasiulu gr. or. romanu d'în Bradu, dupa o esistintia abiă de trei ani, a ajunsu în necesitatea de a fi inchisu, dintr'o causa absolutu nedependinte de la noi, ci emanata d'în anim'a parintescului guvernulu, — o aparitiune fora parechia în timpulu culturaiu popōralorulu!

În astfeliu de situatiune aflandu-ne prin atins'a mesura a guvernului tierii, apelāmu la zelulu și patronagiulu romanimei de pretotindenii, ca să ni ajute a delaturā acestu periclu, să nu lase a se stinge lumin'a, carea a începutu a reversā radiē binefacătorie pentru poporulu nostru, și cultura pastre totu!

Apelāmu la toti romanii de inimă, să concurga cu ajutōriile loru binefacătorie, ca sē potemu deveni în pusetiunca d'a refuși grelele taes'e de 4242 fl. v. a. ce ni s'a impusu, și ca să nu se impedece urmarea cursului scol. 187³/₄ alu gimnasiului nostru!

Ajutoriele maritimōse ne rogāmu să se tramita adresate dlui **Georgiu Secu'a**, advocatu și epitropu alu fondului gimnasialu în *Bai'a de Crișu*, (Körösbánya,) comitatulu Zarandului.

Representanti'a gimnasiului gr. or.

romanu din Bradu. *)

*) Redacti'a nōstra încă priimesce oferte, cele ce le va cuită în publicu, aministrandu-le la locul competent. „G. S.“